

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

2026 yılı boyunca başta Hakkâri olmak üzere bölge kentlerinde peş peşe yaşanan intiharlar ile şüpheli ölümler, yaşam hakkının korunmasına ilişkin kamusal yükümlülüklerin bütüncül biçimde ele alınmasını zorunlu kılan ciddi bir toplumsal sorun hâline gelmiştir. Ocak ayından itibaren Hakkâri Merkez, Şemdinli ve Durankaya'da meydana gelen intihar ve şüpheli ölüm vakalarının ardından; Şubat, Mayıs ve Haziran aylarında farklı yaş gruplarındaki kadınların ve gençlerin yaşamlarını yitirdiği olaylar kamuoyunda derin kaygı yaratmıştır. Son olarak 15 Temmuz 2026 tarihinde Çukurca'nın Üzümlü Köyü'nde yaşayan R.K.'nin Zap Suyu'nda şüpheli şekilde yaşamını yitirmiş halde bulunması, aynı gün Van'ın İpekyolu ilçesinde R.E.'nin şüpheli şekilde yaşamını yitirmiş halde bulunması, 16 Temmuz'da Hakkâri Merkez Kıran Mahallesi'nde yaşayan H.Ç.'nin, 17 Temmuz'da ise Şemdinli'nin Beyyurdu Köyü'nde yaşayan H.C.'nin şüpheli şekilde yaşamını yitirmesi, bölgede art arda yaşanan bu vakaların yalnızca adli süreçlerle sınırlı değerlendirilemeyeceğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Her bir yaşam kaybı, geride yalnızca cevap bekleyen sorular değil; aynı zamanda yaşam hakkının korunmasına ilişkin kamu kurumlarının önleyici sorumluluklarının ne ölçüde yerine getirildiğine dair güçlü bir tartışma bırakmaktadır. Özellikle kadınların yaşamını yitirdiği olayların büyük bir bölümünün şüpheli ölüm olarak kayıtlara geçmesi ve bazı vakalarda kamuoyunu tatmin edecek düzeyde açıklık sağlanamaması, etkin soruşturma yükümlülüğü ile hakikatin ortaya çıkarılması bakımından ciddi kaygılar doğurmaktadır. Şüpheli ölümlerin bütün yönleriyle aydınlatılması, yalnızca ceza adaletinin değil, toplumun adalet duygusunun ve kamu kurumlarına duyulacak güvenin korunmasının da temel koşullarından biridir.

Öte yandan uluslararası halk sağlığı ve insan hakları literatürü; intiharların ve yaşamdan kopuş süreçlerinin yalnızca bireysel nedenlerle açıklanamayacağını, yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlanma, ruh sağlığı hizmetlerine erişim güçlüğü, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik güvencesizlik ve uzun süreli toplumsal travmaların bu süreçleri doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Hakkâri'de yıllardır devam eden ekonomik daralma, gençlerin gelecek beklentilerindeki aşınma, kadınların çok yönlü eşitsizliklerle karşı karşıya kalması ve uzun yıllara yayılan çatışmalı sürecin toplumsal hafızada bıraktığı izler, yaşamı koruyan sosyal dayanışma mekanizmalarını zayıflatmaktadır. Bu nedenle yaşanan ölümler, yalnızca bireysel yaşam öykülerine indirgenemeyecek; sosyal politika, halk sağlığı, istihdam, ruh sağlığı hizmetleri ve sosyal koruma mekanizmalarının birlikte değerlendirilmesini gerektiren çok boyutlu bir kamusal sorumluluk alanı olarak ele alınmalıdır.

1-F-0-F-281

Anayasa ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri uyarınca devletin yükümlülüğü, yalnızca ölüm olaylarını soruşturmakla sınırlı değildir. Devlet aynı zamanda yaşamı koruyan sosyal, ekonomik ve psikolojik destek mekanizmalarını güçlendirmek, risk altındaki grupları erken dönemde tespit etmek, şüpheli ölümleri etkili ve şeffaf biçimde soruşturmak ve benzer yaşam kayıplarını önleyecek kamu politikalarını hayata geçirmekle yükümlüdür. Hakkâri'de art arda yaşanan intiharlar ve şüpheli ölümler karşısında yaşam hakkını önceleyen koruyucu, önleyici ve disiplinler arası kamu politikalarının ivedilikle hayata geçirilmesi; olayların tüm yönleriyle araştırılması, şüpheli ölümlerin etkin ve şeffaf biçimde aydınlatılması, intiharlara yol açan toplumsal, ekonomik ve psikososyal nedenlerin ortaya konulması ile benzer yaşam kayıplarının önlenmesine yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve ilgili bakanlıkların gecikmeksizin gerekli girişimlerde bulunması yaşamsal bir zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. 2026 yılı başından bu yana Hakkâri'de meydana gelen intihar ve şüpheli ölüm vakalarının kaçısı hakkında Cumhuriyet başsavcılıklarınca soruşturma başlatılmıştır? Bu soruşturmanın kaçısı devam etmekte, kaçısı kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla sonuçlanmış mıdır?
2. Hakkâri'de son beş yıl içerisinde ilk aşamada "intihar" veya "şüpheli ölüm" olarak değerlendirilen dosyalardan kaçısında soruşturmanın ilerleyen aşamalarında farklı suç şüphesi tespit edilerek dosyanın niteliği değiştirilmiştir?
3. Bakanlığınız, şüpheli ölümlerde etkin soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmesini sağlamak amacıyla Cumhuriyet başsavcılıklarına yönelik özel bir genelge, rehber veya uygulama talimatı yayımlamış mıdır?
4. Şüpheli kadın ölümlerinde toplumsal cinsiyet temelli şiddet olasılığının bütün yönleriyle araştırılması, dijital delillerin incelenmesi, mağdurun geçmiş şiddet öyküsünün değerlendirilmesi ve ilgili kurum kayıtlarının dosyaya kazandırılması yönünde standart bir soruşturma usulü uygulanmakta mıdır?
5. Hakkâri'de meydana gelen şüpheli ölüm vakalarında otopsi, olay yeri incelemesi ve adli tıp raporlarının hazırlanma süreleri ortalama ne kadardır? Bu süreçlerin gecikmesini önlemek amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
6. Şüpheli ölüm dosyalarında yaşamını yitiren kişilerin yakınlarının soruşturma süreçlerine etkin katılımını ve bilgiye erişimini güçlendirmek amacıyla hangi uygulamalar hayata geçirilmektedir?
7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkına ilişkin kararları doğrultusunda, Hakkâri'de yürütülen soruşturmalarda etkin soruşturma ilkesinin uygulanmasına yönelik herhangi bir izleme veya denetim mekanizması bulunmakta mıdır?
8. Hakkâri'de art arda yaşanan şüpheli ölümler ve intihar vakalarının nedenlerinin ortaya konulması, ortak risk alanlarının belirlenmesi ve tekrarının önlenmesi amacıyla Adalet Bakanlığının diğer kamu kurumlarıyla yürüttüğü herhangi bir ortak çalışma veya koordinasyon mekanizması bulunmakta mıdır?

9. Şüpheli ölüm soruşturmalarında cezasızlık algısını ortadan kaldırmak ve kamuoyunun adalet duygusunu güçlendirmek amacıyla Bakanlığınız tarafından hayata geçirilmesi planlanan yeni yasal veya idari düzenlemeler bulunmakta mıdır?
10. Hakkârî'de son yıllarda artış gösteren intihar ve şüpheli ölüm vakalarının nedenlerinin bütüncül biçimde ortaya konulması ve benzer yaşam kayıplarının önlenmesine katkı sunacak yargısal ve kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından özel bir çalışma yürütülmesi planlanmakta mıdır?